

Περσότερα δὲ χρειάζονται. Τὸ εἰδύλλιο ἢ ἡ τραγωδία ζετυλίγεται καὶ δὲν ξέρουμε πότε καὶ πῶς θὰ τελιώσει. Οὔτε ὁ Θεωρίδης οὔτε ἡ Κυβέλη εἶναι ἔνοχοι. Αὐτοὶ εἶναι τὰ θύματα. Οἱ ἔνοχοι εἶναι ἄλλοι, εἶναι πολλοὶ, εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ φίλοι, οἱ περίφημοι φίλοι, αἰσθηματικοὶ Γαλεότοι καὶ Γαλεότοι πραγματικοί, πού βοηθήσανε τὰ πράματα νὰ φτάσουνε στὴν ἀπαγωγή καὶ πού σήμερα σκολιάζουν τὴν πράξη καὶ σφίγγουνε, θλιμένοι τάχα, τὸ χέρι τοῦ σύζυγου. Θύμα εἶναι καὶ ὁ καημένος ὁ Μυράτ. Ἴσως θύμα τοῦ πεπρωμένου κι αὐτός.

Ἀπὸ ὅλη ὁμῶς αὐτὴ τὴν ἱστορία ξεπηδαίει μεγάλη ἡρώισσα ἡ Κυβέλη. Ὅχι μονάχα γιατί ἔτσι τίμια διαχειρίστηκε τὸν ἔρωτα τῆς, ἀλλὰ καὶ γιατί ἔδωσε ἕνα γερὸ μάθημα στοὺς ἄντρες πού φιλοδοξοῦνε νὰ σχηματίσουνε τριγύρω στὶς γυναῖκες τους Ἀδελή. Οἱ τέτιοι ἄντρες μοιάζουνε σὰ νὰ λένε στὶς γυναῖκες τους:

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ γκρηθῶ ἀπὸ σένα. Σοῦ φέρνω ἄλλους καὶ διαλέξεις.

Κι ὅταν ἡ κυρία διαλέγει, οἱ τέτιοι ἄντρες δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ θυμῶνουν, οὔτε νὰ ξαφνιαζονται, παρὰ πρέπει μονάχα νὰ κρίνουν ἐν ἡ ἐκλογῇ τῆς κυρίας εἴταν καλὴ ἢ κακὴ. Ψυχρὸς κι ἀμερβληπτος κριτικὸς μονάχα αὐτός ὁ ρόλος ταιριάζει σὲ τέτιους σύζυγους.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. Γ. Χάρηκα πού διάβασα μιὰ τίμια δῆλωσι τοῦ Σταθόπουλου στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Πέμπτης. Ὁ Σταθόπουλος δικαιολογείται πῶς ἀναγκάστηκε νὰ γράψει τὸ ἀναγνώσμα γιὰ νὰ σώσει τοὺς φίλους του ἀπὸ τίς ψευτιές καὶ τίς συκοφαντιές τῶν ἐφημερίδων, ἀφοῦ πέντε (Θεούλη μου!) ἀναγνώσματα ἐτοιμαζόντουσαν, ἀπὸ διαφόρους Ἀθηναίους ἀναγνωματογράφους, νὰ φορτωθοῦνε στὴ ράχη τοῦ Θεωρίδου. Ἔτσι κἀπὼς ἡ θέση τοῦ Σταθόπουλου πύχει νάναί τόσο δύσκολη, ὅσο δείχτηκε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐπειτα καὶ τἀναγνώσμα τῆς «Ἀκρόπολης» εἶναι ἀρκετὰ καλογραμμένο καὶ διαβάζεται μ' ἐνδιαφέρον ἀπ' ὄλον τὸν κόσμον. Ἐνα μεγάλο ἐλαφρυντικὸ κι αὐτό, καθὼς λέν οἱ δικηγόροι, γιὰ τὸ Σταθόπουλο.

Δ. Τ.

ΣΤΙΧΑΚΙΑ

1.

Οἱ θύμισες πού φέρνουνε χαρὰ καὶ θλίψη ἀνάμα Κάνουν ἀπὸ τὰ μάτια μου δάκρυ φωτιὰ νὰ πέφτει Κι ὄλε; τοῦ κόσμου οἱ ὁμορφιές τριγύρω μου. ἕνα θάμα Ἴσκιος περνοῦν καὶ σβύνονται σὲ μαγικὸ καθρέφτη.

2.

Τὰ μάτια σου φωτίζουνε τὸ μάθρο νοῦ μου ἀκόμα Ἄκόμα κι ἂν ἐσθύσανε κ' εἶναι βαθεῖα στὸ χῶμα Καὶ στὴν καρδιά μου ἀφέδγατο τὸ γέλιο σου βροντᾷ. Μνήμα σου τούτη δέφτερο καὶ μιὰ παρηγοριά.

3.

Μέσ' στὴ γυνοπωριάτικη βραδιά πού περπατῶ Τὸ φεγγαράκι χαίρουμαι, τὰ φύλλα τὰ πεσμένα, Γιατί λαμπάδα νεκρικὴ τὴ λάμψη του θαρρῶ Καὶ εἰναί τις ἐλπίδες μου θυμίζουνε σὲ μένα.

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1.

Βοῆχει καὶ πέρα στὴ σπηλιά δὲν πᾶει, σὰν λογαριάζει Ἐκεῖ πῶς θὰν' ὁ πιστικὸς, πού πάντα τὴν πειράζει. Ὁ ἀσκηματοῦρης χαιρετᾷ νὰ σκάζη ἢ βοσκοπούλα Κάλλιο νὰ πῆ τὸν Ἄη—Ἄιᾷ, νάνεβη στὴν κορφοῦλα. Μὰ ξάφνου, ὅ,τι φοβότανε, μέσ' στὸ μικρὸ ξωκλήσι Καρτέρι λὲς ὁ πονηρὸς τῆς κόρης εἶχε στήση.

2.

Τῆς κόρης ἀπὸ τὴ βροχὴ νερὸ τὸ ρούχο στάζει. Καὶ στὸ ξωκλήσι ὁ πιστικὸς γι ἀπὸ φωτιὰ τοιμάζει Καὶ συνταβλίζει μὲ χαρὰ κι ὄλο ζυλάκια βάνει. Κι ἡ τόση καλοσύνη του, σὰν πὲρ ἄμορφο τὸν κάνει. Στεγνώνσανε τὰ ρούχα τῆς μὲ τῆς φωτιᾶς τὴν πύρα Μὰ μέσα τῆς καὶ στὴν καρδιά νοιώθει σωτὴρ πλημμύρα.

3.

Νερὸ κατέβασε πολύ. Πῶς νὰ διαβῆ τὸ ρέμα Ἦμα πῶς ξέρει τὴν πορῖα, πῶς δὲ ροδᾷται ψέμα. —Ἐλα, τῆς λέει, μὴ ντρίπεςσι, στὰ χέρια νὰ σὲ πάρω Γιὰ σένα ἐγὼ θὰ πῶλεθαι καὶ μὲ τὸν ἴδιο Χάρο— Καὶ σκόδοντας τὴν ἄρπαξεν ὁ πιστικὸς στὸν ὄμο Κι ἡ κόρη νοιώθει ξαφνικὰ χαρὰ καὶ τρέμο.

4.

Τὸ γέλιο κόπη κι ἄλλαξε τῆς ὄψης τῆς τὸ χῶμα Στὸ ρέμα ζῆλι τὸ νερὸ τῆς φέρνει, λίγο ἀκόμα Νὰ πῆση, λιγοψύχης, ἄχ, τὰ μάτια δὲν ἰνοίγει, Γιὰ μιὰ στιγμή τὰ χεῖλι τῆς τοῦ νοῦ τὰ χεῖλι σμίγει. Καὶ φέβγοντας πρὸς τὸ χωρὶ, φλόγα κρυφὴ τὴν καίει, Ἄννογεται τὸ φιλι τοῦ πιστικῶ καὶ κλαίει.

Τρυγητῆς 1906.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Α. ΣΙΓΑΝΟ

Τὸ «Νέον Πνεῦμα» δὲ μᾶρψε καιρὸ καὶ τόπο νὰ σὰς ἀπαντήσω ἀμέσως ἐστὸ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμῆ» κ' ἐκρυψα τὴν ὀρεξή μου γιὰ τὸ σημερινό. Ἄλλὰ τί νὰ σὰς πῶ! τὴν ἐκρυψα τόσο καλά, πού ἐπιτέλους τὴν ἔχασα. Σὰς συμβαίνει αὐτὸ καμμιά φορὰ; Ἐμὲν συχνά... Καὶ τώρα θὰ μοῦ ἦταν τόσο κουραστικὸ, πού θὰ κατανοῦσε ἀδύνατο, νὰ ξαναγυρίσω γιὰ τρίτη φορὰ στὸ «21», νὰ ξαναθυμηθῶ λεπτομέρειες καὶ νὰ σὰς δείξω πόσο ἔχετε ἄδικο. Προτιμῶ νὰ μιλήσω λίγο γιὰ σὰς, καὶ υποθέτω πῶς αὐτὸ εἶνε πιὸ εὐχάριστο καὶ γιὰ τοὺς δύο μας.

Καὶ σεις δὲν εἶσθε δὲ ἀπὸ κείνους πού μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ σὰς ἀπαντήσῃ! Ἀνάμεσα ἐστὺς τόσους κριτικούς γρήγορα πήρατε μιὰ θέση ξεχωριστή, ὄχι μόνο γιὰ τὴν εὐλικρίνεια καὶ τὸ θάρρος τῆς γνώμης σας, ἀλλὰ προπάντων γιὰ τὴν προσπάθεια πού κάνετε πάντα νὰ τὴν δικαιολογήτε καὶ νὰ τὴν ἀποδείχτετε. Καὶ μάθηση ἔχετε, καὶ φυσικὸ γούστο καὶ καλὴ προαίρεση. Ἄν καμμιά φορὰ πέφτετε ἔξω, αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάνῃ! Εἶσθε πολὺ νέος ἀκόμα, — ἂν δὲ σφάλω, ἐστὴν ἡλικία εἶμαι διπλὸς ἀπὸ σὰς, — καὶ φυσικὰ σὰς λείπει κάπως ἡ πείρα, τὸ μέτρο, κ' ἐκεῖνο τὸ κάτι πού οἱ κουτόφραγχοι τὸ λένε τάκι. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, σὰς παρασέρνει συχνά ὁ ἰθουσιζμός ἢ ἡ ἀγανάκτηση σὲ παράλογες ὑπερβολές. Ἐίρετε, παραδείγματος χάριν, πῶς μοῦ ἀπαντᾶτε γιὰ τὸ «21»; Ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ εἶχα ἢ ἔγω πῶς εἶνε τουλάχιστο οἱ «Πέρσαι» τοῦ Δισχύλου! Μὴ ὄλα 'κεῖνα πού λέτε, πραγματικῶς, δείχνετε πῶς τέτιοι θὰ τὸ ἠθέλατε σεις, κ' ἐπειδὴ δὲν εἶνε τόσο μεγάλο, τὸ κτυπάτε. Ἐνῶ ἂν ὠμολογούσατε ἐκεῖνο πού εἶσθε πρόθυμος νὰ ὁμολογήσετε, — δηλαδή πῶς ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα, — γιατί ἐστὸ εἶδος του, καὶ ἐστὴν τεχνολογία του καὶ ἐστὸ μοντέλο του εἶνε κάλλιστο, — ποιὸς ξέρει! μπορεῖ νὰ βρισκόμαστε σύμφωνοι κι' ἀπ' τὴν ἀρχή.

Γενικῶς δείχνετε πολὺ μεγάλη ἀυστηρότητα ὅταν κρίνετε. Εἶνε χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τῶν νέων καὶ τῶν... γέρων. Θὰ ἔλεγα πῶς μόνο οἱ μεσόκοποι ἔχουν τὸ προτέρημα τῆς ἀκριβοδικίας, ἂν δὲν ἐκινδύνευα νὰ κάμω ἔτσι ἕναν ἀστεῖον Πίνακα κριτικῆς Ἠλικίας... Προτιμῶ νὰ παραδεχθῶ γι' ἀγάπη σας πῶς κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τὸ μέσον ὄρο καὶ πῶς εἶτε ἀπὸ

νὰ μποῦμε σὲ καθέκαστα· εἶπαμε μόνο λίγα ἱστορικὰ γιὰ νὰ προσθέσουμε πῶς τὸ καθρεφτάκι πού μας δείχνει τὸ λάρυγγα στὴν ταχτική του ζωῆ, ν' ἀνασάινει, νὰ φωνάζει, νὰ τραγουδεῖ, τὸ ἴδιο μας δείχνει καὶ τὰ ὅσα μπορεῖ νὰ πάθει, καὶ μὰς βοηθεῖ νὰ γιὰτρέβουμε πολλὰ πολὺ περισσότερα παρὰ πρὶν.

Ἀπὸ αἰῶνες μελετιούνταν ἡ φυματίωση μὲ ζῆλο ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους γιατροὺς Στὸν περασμένο αἰῶνα, μάλιστα ἀπὸ τὰ μέσα του κ' ἐδῶ, ἀρκετὰ ζητήματα ἄρχισαν νὰ ξεκαθαρίζουν. Τὸ λάρυγγα σκόπι στὸν ἴδιο καιρὸ ἔρχεται νὰ φέξει ἐν ἀπ' τὰ σπουδαιότερα ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς· ξεχωρίζει τόσες ἄλλες πάθησες πού τις πέρνανε γιὰ φθίση· δείχνει τις τόσες καὶ τόσες μορφές πού πέρνει ἡ φυματίωση στὸ λάρυγγα. Ὅσο γιὰ τὴν θεραπεία στὰ πρώτα χρόνια καμιά μεγάλη ἐπίδραση δὲ βλέπουμε. Στὸν περασμένο αἰῶνα τις ἀρχὲς ὁ μέγας Κλινικὸς Laennec (1823) εἰδείξε πῶς τὴ φθίση, τις καταστροφές, τὴ φθορὰ στὰ πνεμόνια τις φέρναν τὰ φυματῖα μὲ τὸ λῶσιμό τους. Μετὰ λίγα χρόνια ὁ Virchow ἀποδείχνει πῶς τὰ ἴδια γίνονται καὶ στὸ λάρυγγα (onkologie 1864).

Μ' ὄλα ἄφτὰ οἱ παλιές ἰδέες γιὰ καιρὸ ἀκόμα κυριαρχέβουνε. Ὁ Louis λέγει πῶς τὸ φλέμα πού

ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ πνεμόνια, ἀπὸ εἶναι πού φέρνει τὰ ἔλκη, τις πληγές στὸ λάρυγγα, ὄχι τὰ φυματῖα.

Ἐπειτα τοῦ Rokitansky τὸ κύρος στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα εἶταν ἀκόμα μεγάλο. Ὁ Rokitansky ἔλεγε πῶς πρὶν πάθει κανεὶς εἶχε μέσα του τὴν προδιαθεσὴ· προδιαθεσὴ, ὄχι ἔτσι ἀόριστη, γενικὴ, ἀλλὰ ἰδιαιτέρη καὶ ὀρισμένη ὀργανικὴ προετοιμασία. Μιὰ δυσαναλογία, δηλαδή σημαντικὴ ἀναμεταξύ τὰ δύο κυριώτερα ὄργανα τοῦ στήθους, καρδιά πολὺ μικρὴ, πνεμόνια μεγάλα. Τὴ δυσαναλογία τούτη τὰ ὄργανα θὰ τὴν εἶχαν ἀπὸ καταβολῆς τους. Σὲ τέτια συμπεράσματα ἔφτανε ὁ Rokitansky μὲ τις ἀνατεμοπαθολογικῆς του μελέτες· εἶχε μεγάλη ἐπίδραση ἡ γνώμη του στὸν καιρὸ τῆς.

Πολλὰ θάρρητα δὲν εἶδαν βέβαια ἰδέες τέτιες. Καὶ μολοντούτο πολλοὶ γιανοὶ προσπάθουσαν ν' ἀλαφρύνουν τὰ βάσανα τῶν φθισικῶν μὲ τοπικῆς θεραπείας στὸ λάρυγγα ὅταν ἔξαφνα στὰ 1865 τὰ πειράματα τοῦ Villemain σὰν ἕνας ἀνεμοστρόβιλος φέρνουν ἀληθινὴ ἀναστάτωση στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον. Ὁ Villemain κατορθώνει νὰ μεταδώσει τὴν φυματίωση.

Τὰ πειράματα τοῦ τὰ δοκιμάζουμε παντοῦ. Παντοῦ τὰ βρίσκουμε σωστά. Νέο ζήτημα γενίεται πᾶ νάναί ἀραγε; ἡ μολερτικὴ οὐσία πού δίνει τὴν φυματίωση γενόντας τὸ φυματῖο. Κι ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκεῖνη τόσοι καὶ τόσοι ἐρεθνητές ζητοῦνε ἀπὸ τὸ κάτι τὸ εἰδικὸ τέλος στὰ 1882 ὁ Koch παρουσιάζει τὸ βάκιλο πού πῆζε τὸνομά του. Χελώνια στὸ λαιμὸ, φυματίωση τῶν κοκάλω, φυματῖα στὰ ἄλλα γάγγλια καὶ στ' ἄντερα, κερροφυματίωση, κροκοπλεμονίες, λύκος στὸ δέρμα, σ' ὄλα ἄφτὰ ὁ Βάκιλος παρὸν, γιὰ ὄλα ἄφτὰ τὰ τόσο διαφορετικὰ στὴν ὄψη ἢ νοσογόνα αἰτίξ μιὰ.

Ὁ Βάκιλος τοῦ Koch εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς τὸ εἰδικὸ αἴτιο καὶ συνάμα τὸ χαρακτηριστικὸ τὸ γενικὸ γιὰ τὰ φυματῖα, ὅπου κι' ἂν τὰ βρίσκουμε. Οἱ νέες ἰδέες γενοῦν ἐλπίδες.

Ἐκεῖνο πού φαίνονταν οὐτοπία, ἄρχισε νὰ μιὰζει δυνατὸ, λοιπὸν ζήτητὸ, προσπάθητὸ. Θὰ μὰς ἔπερνε τόπο πολὺ ἂν θέλαμε νὰ ἐχθούσαμε πόσοι καὶ ποῖ ἀπὸ δῶ κι' ὀμπρὸς προσπάθησανε γιὰ τὴν τοπικὴν θεραπείαν τῆς φυματίωσης στὸ λάρυγγα.

Ἄς ποῦμε μὲ λίγα λόγια πού βρίσκεται σήμερα τὸ ζήτημα.

Μονογνωμικὰ σὲ ζήτημα τέτιο δὲν περιμένουμε.

Χαρακτήρα είτε με σκοπόν άλλο—άγαθόν πάντα— παραενθουσιάζομαι. Σεις υποτιμάτε τὰ έργα κ' ἐγὼ τὰ ὑπερτιμῶ. Θέλετε λοιπὸν νὰ συμφωνήσουμε σὰν καλοὶ φίλοι; Νὰ ρίξουμε λίγο νερό, ἐγὼ στὸ κρασί μου καὶ σεις ἐπὶ τὴν χολή σας.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς καλλίτερα νὰ βγῆ κανενὸς τὸ μάτι παρὰ τὸ ὄνομα. Μὰ νὰ χρειεῖτε τὰ μάτια σας καὶ τὸνομά σας, εἶπα ἐγὼ ποτὲ πῶς τὸ Τοῦ βίν- κας εἶνε ἔξοχο καὶ πῶς ἔξοχο θὰ τὸ εὑρίσκει καὶ ὁ Ἔρμονας; Εἶπα μόνο πῶς θὰ τὸ ἔκρινε ἐπὶ τὸ «Νου- μᾶ» ἐπιεικέστερα ἀπ' ὅ,τι τὸ κρίνατε σεις, καὶ πῶς θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου πῶς γιὰ τὸν Πολέμη εἶνε ἓνα βῆμα. Τίποτ' ἄλλο! Πῶς τώρα κάτω ἀπ' αὐ- τὴς τίς ἀθῶες γραμμῆς, ὁ «Νουμᾶς» κατώρθωσε νὰ διαβάσῃ «ἔξοχο», ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει. Ὅχι, τὸ ξέρω κ' ἐγὼ: Εἶνε γιὰτί οἱ γραμμῆς αὐτῆς εἶχαν τὴν ὑπογραφή μου.

Ἀλήθεια, πῶς σὰς φάνηκε τὸ τελευταῖο ποίημα τοῦ κ. Καβάφη; Φρικτό, ἔ; Νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλή- θεια, καὶ μίνα δὲ μ' ἐνθουσίασε, κ' ἂν ἦταν μόνο αὐτὸ — ἢ πολλὰ ἄλλα ὅμοια του — ποτὲ μου δὲ θῆ- λεγα γιὰ τὸν Καβάφη ὅσα εἶπα γι' αὐτὸν ἐπὶ τὰ «Παναθήναια». Ἀλλὰ γιὰτί, σὰς παρακαλῶ, νὰ κρίνω ἀπὸ τὰ χειρότερα καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλλίτερα; Ὁ Καβάφης ἔχει γράψῃ πέντε-ἕξ ποιήματα τόσο ἔμμορφα, τόσο βαθεῖα, τόσο μεγάλα μπόρῳ νὰ πῶ, ὅσο λίγοι ποιητᾶδες. Κ' ἓνα μονάχα θὰ ἔφθανε — π. χ. τὰ «Τείχη» — νὰ δείξῃ πῶς εἶνε ποιητής.

Ποιητῆς μὲ δική του ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, μὲ δική του φόρμα, μὲ δική του γλῶσσαν, μὲ δική του τέχνη. Ἄλλουνοῦ μπόρεῖ νὰ μὴν ἀρέσῃ ἑμένα μου ἀρέσει, πολὺ, καὶ ἐπὶ μέρος καὶ ἐπὶ σύνολο. Ἀκόμα καὶ τὸ προχθεσινὸν ποίημά του, ποῦ δὲ θὰ μ' ἐνθουσίαζε μοναχὸ του, ὅταν τὸ βάζω κοντὰ ἐπὶ ἄλλα, βλέπω πῶς ταιριάζει σὰν ἀδελφοὶ τους, ἀσχημότερο ἴσως ἄλλα γνήσιο. Καὶ ἴσως μαζί μὲ τὰ ἄλλα κάτι νὰ λέῃ κ' αὐτό, — σὰν ποίημα, — ἐκεῖ ποῦ μοναχὸ του εἶνε ἀπλὸ καὶ περιττὸ σχόλιο τοῦ Πλουτάρχου. Ἀπὸ τὴν ἱστορία ὅμως τέτοια σημεῖα παίρνει πάν- τα ὁ Καβάφης καὶ τὰ ξαναλεῖ μετὰ λίγα λόγια δικὰ του — δικὰ του. Ὅχι, ἐγὼ δὲν πετῶ τὸ Δημή- τριό του τὸν βάζω δίπλα μὲ τὸν Τακίτῳ του καὶ τότε βλέπω πῶς στέκεται καὶ πῶς ἀξίζει. Κάτι ἀξίζει. Ἀδιάφορο ἂν αὐτὸ δὲ φανερὰ καθαρά, κα- θὼς εἶνε τὸ ποίημα ἔτσι μοναχὸ του ξανατυπωμένο ἐπὶ τὸν κύφωνα τοῦ «Νουμᾶ» μ' ἓνα μπουγαδοκό- φηνο γιὰ περικεφαλαία» δηλαδὴ, μὲ τὸ φοβερὸ καὶ

τρομερὸ ἐκεῖνο σχόλιο ποῦ προηγείται. Σὲ τέτοια δοκιμασία ὄχι Καβάφης μὰ οὔτε Ὁμηρος δὲ θὰ μπόρουσε νάνθιξῃ.

Θὰ μοῦ πῆτε: Καὶ τί σχέση ἔχετε σεις μετ' αὐτὰ; Καμμία, τὸ ξέρω. Ἔτσι σὰς τὰ εἶπα, γιὰτί τόφερε ἡ κουβέντα. Καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ συμπαθεῖτε.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΥΝΟΠΩΡΙΝΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

1
Ψυχὴ μου, κ' ἂν μαράθῃς στὸν πόνο μὴ στενάξῃς,
'Ακόμη λίγο βάσταξέ καὶ μὴ ταπεινωθεῖς.
Δὲν εἶναι λίγο ἀφίνοντας τὸν κόσμον νὰ φωνάζῃς,
Πῶς ἀπ' τὴ λήθη πέρασε χωρὶς νὰ ληρωθεῖς.

2
Μὴν κλαῖτε δέντρα ἂν τὸ πικρὸ τοῦ χυνοπώρου ἀγέρι
'Εμάρανε τὰ φύλλα σας κ' ἔμεινανε γυμνά,
Μὴν κλαῖτε, πάλι ἢ ἀνοιξὴ θάρσει καὶ θὰ σὰς φέρει
Καινούρια φύλλα πράσινα ἐπὶ φουντωτὰ κλαριά.
Μὲ τὰσημένια δάκρυα τους θάρρουνε γιὰ νὰ ράνουν
'Αβγούλες ἀπριλιάτικες τὰ φύλλα σας ξανά.
Καινούρια πάλι θάρρουνε πουλιά νὰ σὰς τραλλάνουν
Κ' ἔρωτικὴ νὰ χτίζουνε ἐπὶ κλώνια σας φωλιά.
'Αφῆστε ἐμὲ νὰ κλαίγομαι ποῦ δὲ θὰ νῆρθε πάλι
Νὰ μὲ ἀναστήσει ἢ ἀνοιξὴ, μὰ ἢ βαρυχειμωνιά
Τὴν κἀτέρπιδα μοῦκαψε κ' ὁ πόνος γὰρ ἀγάλη
Σὰ τὸ σαράκι: ἔμάρανε τὴ δόλια μου καρδιά.

Παραίσις. 906. Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ.

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Φίλε «Νουμᾶ»,
Σ' ἓνα περασμένο σου φύλλο ἔγραψε κάποιος Καλκούτιανὸς κάτι γνωστικὰ πράματα γιὰ τὸ ἀρφα- βητάρι τῆς δημοτικῆς. Πρότεινε μάλιστα νὰ τυ- πωθῇ σὲ καλὸ χαρτὶ καὶ μ' ὁμορφες ζουγραφίες γιὰ νὰ γίνῃ βιβλίον χαρᾶς γιὰ τὸ παιδί, παιγνίδι ὠφέ- λημο κ' ὄχι βασανιστήριον καὶ στρεβλωτήριον. Κι ὁ Καλκούτιανὸς βάζοντας τὸ χέρι στὴν τσέπη εἶπε πῶς δίνει καὶ μιὰ λίρα γιὰ τὰ ἔξοδα. Τὸ ἴδιο λέει νὰ δώσῃ κ' ὁ Ἰνδιάνος θεὸς Krishna ποῦ ρίχτηκε ἐπὶ γεμάτα κ' αὐτὸς ἐπὶ γλωσσικὸ ζήτημα τώρα ποῦ ξέπεσαν πιά τὰ θεολογικὰ μαλλοκοπήματα.
'Ο Νουμᾶς εἶπε τότε πῶς καλὸ θὰ εἶτανε νὰ γί- νῃ συνεισφορά γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ μὰ θάρρῳ πῶς δὲν

ἔβαλε τὸ πρᾶμα ὀμπρὸς μ' ἀρκετὴ ἐπιμονή. Ἀξίζει ὡς τόσο καὶ παραξίζει νὰ γίνῃ κάτι συστηματικὸ γιὰ νὰ βγάλουμε πέρα τὴν ἰδέαν ποῦ μὰς ἔστειλαν ἀπὸ τὴν ἀνατολή.

Ἐνα ὁμορφὸ ἀρφαβητάρι θὰ πῆ ὁμορφὸ γιὰ μὰς παραπάνω κ' ἀπὸ τὴν ἰδέαν. Ἄν τὸ παιδί τ' ἀγα- πῆσῃ θ' ἀγαπήσῃ καὶ τὸν ἑαυτὸ του. Εἶναι ἐπὶ τὴν θέ- μελα τῆς ψυχῆς του, εἶναι τὸ πρῶτο κεφάλαιον τῆς γνώσεως. Ἀπὸ κεῖ πηγάζει δὲν τῆς ζωῆς του ἡ λο- γικὴ. Ὅλοι μας θυμούμαστε τὰ πρῶτα μας βιβλία σὰ νὰ τὰ διαβάσαμε χτές. Εἶναι χτισμένα μέσα μας. Κεῖνα πάλι ποῦ διαβάσαμε χτές μπόρεῖ νὰ τὰ ξε- χάσῃ κ' ὀλίγας-ὀλίγες γύφιναν ποῦ εὐκόλως ξεφλου- δίσουν καὶ πέφτουνε. Ἐτέκει γνωστότατος νόμος τῆς ψυχολογίας πῶς οἱ ἀρχικῆς ἐντύπώσεις εἶναι κ' οἱ πλιὸ ἀχάλαστες τῆς ψυχῆς μας. Τὸ ἀρφαβητάρι τέ- τοια ἔχει ἀξία. Θὰ γίνῃ μ' αὐτὸ τὸ πρῶτο σπουδαῖον βῆμα γιὰ νὰ μορφώσουμε καλλίτερη φύτρα καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰ παιδιὰ τὴν ὁμορφὴν τῆς ἀλήθειας.

Καὶ δὲ μοῦ φαίνεται παράταρο ν' ἀντιγράψω ἐδῶ κάτι λόγια σωτᾶ ποῦ μοῦ ἔγραψε ἴσια ἴσια γι' αὐτὸ τὸ ἀρφαβητάρι μιὰ δημοτικίστρια ποῦ χωρὶς ἄλλο θ' ἀγαπᾷ τὰ παιδιὰ τῆς ὄχι μόνο μετὰ τὴν καρ- διά μὰ καὶ μετὰ τὴν κρίσιν καὶ μετὰ τὴν νοῦ. «Θὰ εἶδιναι — γρά- φει — κάτι καὶ γὰρ μὲ χαρὰ καὶ θ' ἀγόραζα δίχως ἄλλο ἓνα ἀντίτυπον γιὰ τὸ μικρότερό μου κοριτσάκι ἀποῦ δὲν ἔσπασε ἀκόμα τὸ κεφαλάκι του πάνω σὲ «ἀπδέστατα ἀρφαβητάρια τῆς καθαρεύουσας τ' ἀρ- φηβητάρια ποῦ ἔκαναν τὴς δυὸ μεγάλες μου νὰ κχίσουνε μαῦρα δάκρυα ὡς ποῖ νὰ μάθουν νὰ «διαβάζουν πῶς ὁ ὄνουξ τῆς γαλιῆς εἶναι ὀξυς» καὶ «πῶς ὑπάρχουν ἐπὶ τὸν κόσμον «αἱ καλαὶ ματαί».

Ἄς ἀνοιχτῇ λοιπὸν κατάλογος κ' ἄς τυπώνεται ὁλόκληρος κάθε Κυριακὴ ἐπὶ τὸ Νουμᾶ ὡς ποῦ νὰ μα- ζευτοῦν ἀρκετοὶ ποσάδες γιὰ νὰ τυπωθῇ ἀνθρωπινὰ τὸ ἀρφαβητάρι τῆς δημοτικῆς.

Οἱ σοφοὶ Μάγοι τῆς Καλκούτας τάξανε κίβλας δυὸ λίρες. Βάζω καὶ λόγου μου ἄλλες δυὸ. Καὶ γί- νονται τέσσερις. Κάτι θὰ μὰς δώσουν καὶ ἀπ' ἄλλου.

Λίγη φωνὴ χρειάζεται μόνο. Κι ὁ Νουμᾶς ξέρει νὰ φωνάζῃ.

Karachi 17.906.

Δίκος σου ΕΡΜΟΝΑΣ

Στις 18 τοῦ Σεπτεμβρίου, τ' ἀπόγευμα, γινέχθην ἐπὶ τὸ Μέ- δαν τὰ ἐγκαίνια τῆς προτομῆς ποῦ στήσανε τοῦ ἀλησμό- νητου Ζολᾶ, τοῦ δοξασμένου πρωτοπαλλήκαρου τῆς Ἀλή- θειας καὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Τὰ τιμημένα ὀνόματα τῆς ἀξέχαστης «Ἰγύθεσης» δὲν ἔλειψαν ἀπὸ μιὰ τίτλια συγκινητικῆς τελετῆς. Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἔστειλε ἀντιπρόσωπον. Πῶς διαβαίνουν οἱ καιροὶ!

Πολλοὶ γιατροὶ θεωροῦν ἐκεῖνον ποῦ καταγίνεται νὰ θαραπέψῃ: τὴν φυματίωση ἐπὶ τὴν λάρυγγα ἢ ἀπλοῖκὸ ἢ ἀγύρτη: Οἱ ὀπαδοὶ πάλαι τῆς τοπικῆς θεραπείας θεωροῦν τὴν γνώμην ἐκείνου ἄσχημωτά ἀσχημωτέτη. Τὴς παραπάνω φορές λέν ἐκεῖνοι ἢ φυματίωση εἶναι πηχὴ προχωρημένη ἐπὶ πνευμονία ὅταν ὁ λάρυγγας βροσκέται πειραγμένος. Ἡ πρόγνωση εἶναι βαρὴ καὶ γίνεται βαρύτερη ἄμα πειραχτεῖ κ' ὁ λάρυγγας. Τὶ ἐλπίδες μένουν; καὶ γιὰτί νὰ βασανίζῃ κανεὶς τὸν ἄρρωστο;

Ἡ φυματίωση λέν οἱ ἄλλοι εἶναι ἓνα νόσημα γενικὸ μελεπτικόν. Τοῦτο ὅμως δὲ θὰ πεῖ πῶς ἐπὶ τὰ ὄργανα μονομιᾶς φυματῶνουνται καὶ μονομιᾶς κίβλας ἐπὶ τὸν ἴδιον βαθμὸν βλαμμένα. Ἐπειτα ἂν ἐπὶ πνευμονία δὲν μπόρουμε, ἐπὶ λάρυγγα ὅμως μπόρουμε νὰ κάνουμε τοπικὴν θεραπείαν. Μήπως μ' ἀφῆτῃ δὲν ἔχουμε καλὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τὴν φυματίωση τῶν κοκάλων λ.χ., ὅταν μάλιστα τὰ πνευμονία δὲν εἶναι πειραγμένα;

Πιὰ γνώμη ν' ἀκολουθῆσῃ ὁ ἄρρωστος; καὶ τί γνώμη ὁ γιατρός ποῦ δὲν ἔχει ὁ ἴδιος πείρα δική του; Καλῆς εἶναι οἱ γενικῆς ἰδέας ὅταν ἐπὶ καθέ- καστα οἱ διαφορῆς εἶναι μικρῆς καὶ ὅταν τὴς διαφο- ρῆς ἀφῆτες μπόρεῖ νὰ τὴς κοιτάξῃ κανεὶς ἀδιάφορα.

Μὰ ἐδῶ ἐπὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐπὶ περισσώτερα ζητή- ματα τὰ γιατρικὰ, ὅπως ἐπὶ τὰ ἀνθρώπινα, ἴσα ἴσα τὰ καθέκαστα φέρουνε τὴς δυσκολίας: οἱ ἄρρωστοὶ μας εἶναι διαφορετικοὶ οἱ ἀλλιώτικοι ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, κ' οἱ διαφορῆς γινόντες τὰ προβλήματα.

Συχνὰ ἀπάνω κάτω 20-30% παθαίνουν οἱ φθι- σικοὶ καὶ ἐπὶ τὴν λάρυγγα: οἱ ἄντρες συχνότερα παρὰ οἱ γυναῖκες: συχνότερα οἱ μεσοκόποι: μὰ κ' οἱ γέροι καὶ τὰ παιδιὰ μπόρουν νὰ πάθουν.

Πολὺ σπάνια νὰ πειραχτεῖ ὁ λάρυγγας πρῶτος. Τὴς περισσότερες φορές ἢ φυματίωση εἶναι προχωρη- μένη ἐπὶ πνευμονία ὅταν ἀρχίσῃ νὰ πειράζεται ὁ λάρυγγας. Καὶ φυσικὰ μὲ τὸ λάρυγγα πειραγμένο βαραινέται τοῦ φθισικοῦ ἢ ἐπὶ τὴν στήθη. Σημείωσε πῶς τὸ κλίμα ποῦ τόσο καλὸ μπόρεῖ νὰ κάμῃ: ὅπως εἶπαμε γιὰ τὰ πνευμονία, ἐπὶ λάρυγγα δὲ φαίνεται νὰ χεῖ ἐπίδραση μεγάλη.

Εἶδα τόσους φθισικοὺς νὰ γυρίσουν ἀπ' τὴν Αἴ- γυπτον κ' ἀπὸ ἄλλα μέρη μὲ τὸ λαϊκὸν χειρότερον παρὰ ὅταν πῆγαν. Μὰ κ' ἢ θάλασσα δὲ φαίνεται νὰ κάνει μεγάλον καλόν. Ὅσο γιὰ τὰ ἀψήλα βουνὰ ὅλοι λένε πῶς δὲν κάνει νὰ πηγαίνουν ἐκεῖ ἀ- πάνω.

Νὰ βλάφτῃ ἄραγε τὸ κλίμα; Δὲ μοῦ φαίνεται

Ὁ λόγος ἐκεῖνος μιάζει μὲ πονηριὰ ριχμένους. Ὁ λάρυγγας θέλει ἰδιαίτερη κ' ἐπίμονη κοίταξιν. Δί- χως τὴν, ἢ ἀρρώστια προχωρεῖ κ' ἔτσι φαίνεται πῶς τὸ κλίμα ἔβλαψε. Τέλος τοῦς λάρυγγοφύματους δὲν τοῦς καλοδέχονται, ὅπου κ' ἂν πάνε.

Καὶ λοιπὸν ἢ περαμικρὴ ἐνόχληση ἐπὶ λάρυγγα πρέπει ἀμέσως νὰ καλοκοιτάξῃται. Σὲ πολλοὺς δὲ βρίσκουμε ἄλλο ἀπὸ μιὰ καταροή. Σ' ἄλλους πρῶ- τοφαίνεται μιὰ φωνητικὴ ἀδυναμία. Ἡ φωνὴ κου- ράζεται, θαμπώνει μετὰ μικρὸ κόπον, πέφτει, σβῆνει πρὸς τὸ βράδι.

Παρατηροῦνται τίτλια ἐπὶ χλωροτικούς ποῦ πα- θένουνε κατόπι φυματίωση: ἂν καὶ κατὰ τὴς νεώ- τερες ἰδέας οἱ χλωροτικοὶ ἔχουνε πηχὰ τὸ φυματο- μόλεμα μέσα τους, κ' ἀπὸ τοῦς κάνει χλωροτι- κούς.

Ἄλοτες βρίσκουμε τὸ ἓνα φωνοχόρδι παράλυτο- θὰ ζηγήσουμε ἀλοῦ τί σημασία ἔχει τὸ φαινόμενο τοῦτο.

Καμιά φορὰ βρίσκουμε τὸ λάρυγγα δυνατὰ φλο- γισμένο, τὴν βλενογόνα βερνικωμένη ἢ χρισμένη ἐδῶ καὶ κεῖ μὲ κίτρινωπὴ ὕλη. Ἄν τύχει ἐπὶ φωνοχόρ- δια ἀπάνω καὶ καμιά πλάκα παχυδερμικὴ τότες μιάζει πολὺ ἐπὶ φυματικὴ ἢ κατὰστασιν καὶ μπόρεῖ.